

Asia: VN/15985/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi yhdenvertaisuuslain muuttamisesta (varhaiskasvatuksen edistämisvelvollisuus)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuurojen Liitto ry yhtyy Mannerheimin Lastensuojeluliiton erinomaiseen ja kattavaan lausuntoon ja siinä nostettuun huoleen lasten oikeuksien toteutumisen heikkenemisestä, mikäli ehdotettu muutos hyväksytään. Säästöt, joita yhdenvertaisuuslain 6 a §:n muutoksella tavoitellaan, ovat vähäisiä eivätkä muutokselle esitetyt perusteet ole kestäviä. Päinvastoin, esityksessä nostetaan vahvasti esille perusteet olla tekemättä ehdotettua muutosta (mm. vanhempien ja lasten osallisuuden väheneminen, yksiköissä oleviin ongelmiin puuttuminen). Tosiasiallisten säästöjen määrää vähentää myös se, että jälkikäteen tehtävät selvitykset ja korjaustoimenpiteet yms. myös maksavat ja todennäköisesti lisäävät yhdenvertaisuusvaltuutetun työtaakkaa lisääntyneinä yhteydenottoina.

Esityksessä on arvioitu liian suppeasti vaikutuksia lapsiin eikä vammaisvaikutusten arviointia ole tehty lainkaan, vaikka YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista muistetaankin mainita osana kansainvälisiä sopimusvelvoitteita. Erityisesti Kuurojen Liitto ry moittii sitä, ettei viittomakieltä käyttävien lasten asemaa huomioida esityksessä millään tasolla, vaikka näillä lapsilla on muita suurempi vaara joutua moniperustaisen syrjinnän kohteeksi. Kuurot ja kuulovammaiset lapset jäävät vaille laadukasta varhaiskasvatusta, mikäli varhaiskasvatussyksikössä ei kiinnitetä erityistä huomiota viittomakieltä osaavan henkilökunnan järjestämiseen. Lisäksi viittomakielilain (359/2015) tarkoittamat kuulevat, viittomakieliseen perheeseen syntyneet ja viittomakieltä äidinkielenään käyttävät lapset jäävät tavallisesti näkymättömiin vain siksi, että heidän toinen äidinkieltensä on suomi. Kaikkien viittomakieltä käyttävien ja opettelevien lasten laadukas varhaiskasvatus tarkoittaa tasapainoisen kaksikielisyyden tukemista ja aktiivista yhdenvertaisuuden toteuttamista yksikön sisällä.

Varhaiskasvatussyksiköille jätetään yhä velvoite tasa-arvosuunnitelman tekemiseen, jolloin vain sukupuoleen perustuva syrjintä nähdään tärkeänä ehkäistä, ei muita syrjinnän perusteita. Tämä on lyhytnäköistä eikä tosiasiallisesti vähennä yksiköiden hallinnollista taakkaa. Muutos asettaa varhaiskasvatussyksiköt keskenään eriarvoiseen asemaan velvoitteidensa suhteen.

Suunnitelmien laatimisen tarkoitus on suojata lapsien oikeutta, jolloin peruste vähentää yksiköiden hallinnollista taakkaa on painoarvoltaan vähäisempi. Ei ole hyväksyttävää, että varhaiskasvatuksessa

heikennetään yhdenvertaisuuden toteutumista poistamalla veloitetta yhdenvertaisuussuunnitteluun lähinnä kustannussyistä. Vain yleisemmän tason suunnitelma kunnan laatimana ei velvoita tai sitouta riittävästi henkilökuntaa, ei yksilöi tarvittavia toimenpiteitä yksikkökohtaisesti eikä edistä riittävässä määrin yhdenvertaisuutta.

Muutos ei poista varhaiskasvatuksen resurssipulaa eikä lisää pätevää henkilöstöä. Poukkoileva lainsäädäntö vaikeuttaa pitkäjänteisen pedagogisen kehittämisen toteuttamista ja tosiasiallisesti lisää yksiköiden hallinnollista taakkaa. On lyhytnäköistä ja huonoa lainsäädäntötyötä kumota vasta tehdyt veloitteet ennen kuin niihin asetettu siirtymäaika on edes päättynyt. Lisäksi esitys on ristiriidassa valtioneuvoston tiedonannon yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi (ns. rasismitiedonannon) kanssa.

Kuurojen Liitto ry näkee huolestuttavana ajatuksen, että yhdenvertaisuussuunnitelman laatiminen olisi raskas ja ylimääräinen hallinnollinen velvoite sen sijaan, että katsottaisiin sen turvaavan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeutta turvalliseen ja laadukkaaseen varhaiskasvatukseen yksilön vammasta, kielestä, ominaisuuksista yms. huolimatta.

Erityinen painoarvo on sillä, että Opetushallitus suhtautuu kielteisesti ehdotettuun muutokseen. Kuurojen Liitto ry ei kannata esitettyä muutosehdotusta, sillä se heikentää yhdenvertaisuuden edistämistä ja syrjinnän ennaltaehkäisyä varhaiskasvatuksessa.

Rönnerg Marika
Kuurojen Liitto ry